Skånes folkhögskolor
Årsberättelse 2022

Skånes folkhögskolor
I SAMVERKAN

Skånes folkhögskolor

Layout av Richard Bogren, deltagare Visuell komminikation på Östra Grevie folkhögskola
Bild av Alvin Victor, deltagare Visuell komminikation på Östra Grevie folkhögskola
Fotografi av David Möller, Linn Rådström och Nils Bergendal
Tryckt på JustNu Tryckeri, Malmö 2022

Innehåll

Karta över Skånes folkhögskolor 8

Skånes Folkhögskolor 9

Sista året med stark utbyggnad av folkhögskolan? 10

Folkhögskolan - ett unikt utbildningssystem 12

Folkhögskolans värdegrund 14

Hur finansieras en folkhögskola? 16

Fördelning deltagarveckor i Skåne 2022 per folkhögskola för allmän och särskild kurs och de statliga satsningarna 19

Samverkan för att möta samhällsutmaningar i Skåne 22

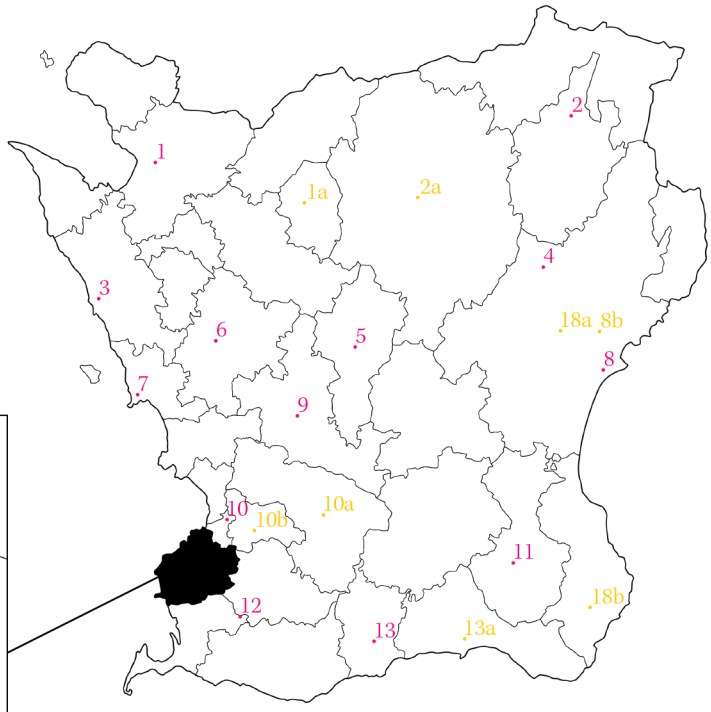
Rektorsberättelser 27

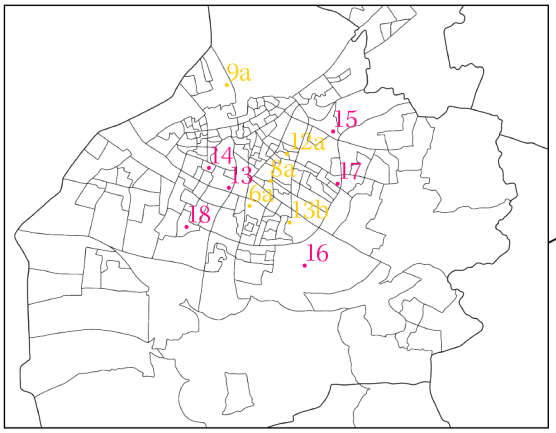
- Folkhögskolan Hvilan 28
- Glokala folkhögskolan i Malmö 29
- Holma folkhögskola 30
- Hyllie Park folkhögskola 31
- Sundsgården folkhögskola 32
- S:ta Maria folkhögskola 33
- Östra Grevie folkhögskola 34

Skånes folkhögskolors kursutbud och deltagare i siffror 37

1. Munka folkhögskola, Munka Ljungby
    1a. Perstorp
2. Glimåkra folkhögskola, Glimåkra
    2a. Hässleholm
3. Sundgården folkhögskola, Helsingborg
4. Önnestad folkhögskola, Önnestad
5. Holma folkhögskola, Höör
6. Fridhems folkhögskola, Svalöv
    6a. Malmö
7. Albins folkhögskola, Landskrona
8. Furuboda folkhögskola, Åhus
    8a. Malmö
    8b. Kristianstad
9. Eslövs folkhögskola, Eslöv
    9a. Malmö
10. Folkhögskolan Hvilan, Åkarp
    10a. Lund
    10b. Staffanstorp
11. Österlen folkhögskola, Tomelilla
12. Östra Grevie folkhögskola, Östra Grevie
    12a. Malmö
13. Skurup folkhögskola, Skurup
    13a. Ystad
    13b. Malmö
14. Glokala folkhögskolan, Malmö
15. Kvarneby folkhögskola, Malmö
16. Malmö Folkhögskola, Malmö
17. St Maria folkhögskola, Malmö
18. Hyllie park folkhögskola, Malmö
    18a. Kristianstad
    18b. Skillinge
    18c. Göteborg*

*ej med på kartan

Skånes folkhögskolor

Skåne har en omfattande folkhögskoleverksamhet med långa traditioner. Av landets totala antal deltagare på de långa kurserna, allmän och särskild kurs, utgör Skånes andel ca 15 %. Särskilt tydligt är att Skånes folkhögskolor jämfört med riket har en större andel allmän kurs, utbildningar finansierade av Arbetsförmedlingen samt SFI på folkhögskola. Skåne har också en högre andel yrkesutbildningar både på allmän kurs och särskild kurs.

I Skåne fanns 18 folkhögskolor 2022 spridda över hela Skåne och därtill runt 15 filialer. Från 2023 tillkommer ytterligare en folkhögskola, Södra folkhögskolan i Helsingborg. Samtliga folkhögskolor är ägda av idéburna organisationer, och tätast bland skolor och filialer är det i Malmö. Allt fler folkhögskolor öppnar filialer i storstädernas utsatta områden för att finnas nära där behoven är störst, så också i Skåne. Två av folkhögskolorna, Folkhögskolan Hvilan och Önnestads folkhögskola öppnades redan år 1868 och är de äldsta folkhögskolorna i Sverige. Förutom Södra folkhögskolan som tillkommer 2023 är den nyaste folkhögskolan i Skåne Holma folkhögskola med en tydlig grön inriktning och som varit verksam i Höör sedan 2015.

Skånes folkhögskolor i samverkan

17 av 18 folkhögskolor i Skåne är samlade i föreningen Skånes folkhögskolor i samverkan som bildades 2012. Från 2023 har Kvarnby folkhögskola ansökt om medlemskap tillsammans med den för 2023 nya folkhögskolan Södra folkhögskolan i Helsingborg. Föreningen kommer därmed representera alla 19 folkhögskolor i Skåne från 2023. Föreningen får finansiellt stöd från Region Skåne genom kulturnämnden och regionala utvecklingsnämnden. Föreningens syfte är att företräda medlemsskolorna. Föreningen har ett tätt samarbete med Region Skåne såväl vad gäller kompetensförsörjningsfrågor som inom kulturområdet. Föreningens ambition är att utgöra en röst och en ingång till Skånes folkhögskolor. Föreningen bedriver också gemensam kompetensutveckling och fortbildning för skolornas anställda och viss gemensam marknadsföring. Föreningen har sedan flera år ett nära samarbete med lärosätena i Skåne bland annat för att bidra till en breddad rekrytering till högre studier. Skånes folkhögskolor i samverkan har sedan tre år tillbaka en heltidsanställd koordinator som finansieras till lika delar från medlemsskolorna och via stödet från Region Skåne.

Sista året med stark utbyggnad av folkhögskolan?

Regering och riksdag har under en tioårsperiod gjort extra satsningar på folkhögskolan. De senaste två åren har vi fått ett tillskott av särskilda yrkesutbildningsplatser och även extra utdelning av platser för långa kurser. Det har varit ett resultat av att staten, oavsett riksdagsmajoritet, sett betydelsen av folkhögskolan särskilt för grupper med kort utbildning. Folkhögskolan har sedan lång tid visat sig vara en framgångsrik utbildningsform som alternativ till andra delar av utbildningssystemet.

Under 2022 beslutade dessvärre regering och riksdag att avsluta denna utbyggnad och i stället går vi nu in i 2023 med en kraftig minskning av antalet platser i folkhögskolan. För Skånes del innebär det att deltagarantalet minskar med drygt 1 500 deltagare och omräknat i helårsplatser en minskning med ca 15 %. Det kommer att drabba många kortutbildade i Skåne och stoppar upp den utbyggnad av yrkesutbildningar som skett under senare år i Skåne. Den satsning som Region Skåne gjort sedan 2019 med att stödja utvecklingen av nya yrkesutbildning på folkhögskolan har varit framgångsrik men riskerar nu att stanna upp.

Vi beklagar detta djupt och hoppas att vi i Skåne med gemensamma krafter tillsammans med lokala och regionala politiker kan påverka nationellt att 2022 inte blev sista året med en satsning på folkhögskolan.

2022 präglades i föreningen Skånes folkhögskolor av att det var valår. Vi var aktiva i vårt påverkansarbete med uppvaktningar, skrivelser, debattartiklar och valdebatter. Vi lyckades få en bred uppslutning bland regionens politiker kring vikten av folkhögskolan och fick löfte om stegvis höjda regionala anslag till folkhögskolorna i Skåne som nu förverkligas från 2023.

Folkhögskolans kompetens och möjligheter har efterfrågats mer än någonsin under 2022. Vi har haft fler sökande än någonsin tidigare och även 2022 ökat vår verksamhet och antalet studerande. Detta trots att de extra yrkesutbildningsplatserna avslutades under vårterminen 2022.

Men vi kan och vill mer. När Sverige och även Skåne nu står inför en svår ekonomisk tid med risk för ökad arbetslöshet är utbildning och omskolning centralt. I lågkonjunktur är det de med kort utbildning som drabbas hårdast. Folkhögskolan är en unik utbildningsform som gett många av våra deltagare möjlighet till en nystart i livet som andra utbildningsformer inte kunnat erbjuda. Vi är övertygade om att vi kan göra mer för Skånes utveckling om vi ges förutsättningar. I denna årsberättelse vill vi ge politiker och allmänhet en samlad bild av verksamheten på Skånes 18 folkhögskolor. Verksamheten vid Skånes folkhögskolor är omfattande och mångfasetterad. Det är därför inte möjligt att ge en fullständig redovisning av all verksamhet. Årsberättelsen inleds med en översiktlig beskrivning av folkhögskolan som utbildningsform och dess finansiering. Det görs också en kort redovisning av samverkan mellan folkhögskolorna i Skåne och samverkan med Region Skåne samt folkhögskolornas betydelse för utvecklingen av Skåne och förverkligandet av den regionala utvecklingsplanen *”Det öppna Skåne 2030”* och den *”Regionala kulturplanen för Skåne 2021 - 2024.”*

I årsberättelsen ges en samlad redovisning av volymen av kursverksamheten för varje folkhögskola. Vi redovisar statistik och fakta om Skånes folkhögskolor. Dessa uppgifter är ett urval av den statistik som Folkbildningsrådet nationellt årligen lämnar till regeringen, här nedbrutet för Skåne. Region Skåne ges därmed samma faktaunderlag som Folkbildningsrådet har i uppgift att redovisa för regeringen som grund för kommande statsbidrag. I relevanta delar görs också en jämförelse mellan verksamheten i Skåne och hela landet. All statistik är hämtat från SCB och Folkbildningsrådet. Motsvarande nationell statistik återfinns i *Folkbildningsrådets årsredovisning 2022, verksamhetsredovisning folkhögskola.*

Fakta och statistik varvas med exempel på verksamheter ute på folkhögskolorna från några rektorer på Skånes folkhögskolor. Detta för att vidga bilden av den breda verksamhet som pågår på folkhögskolan. Dessutom har vi hämtat citat med korta berättelser från deltagare från olika folkhögskolor i Skåne för att visa på vad folkhögskolan betyder för enskilda deltagares utveckling.

Kenneth B Ferm
Ordförande Skånes Folkhögskolor i Samverkan

Folkhögskolan – en unik del i utbildningssystemet

År 2022 fanns det 155 folkhögskolor i Sverige. Av dessa drevs 112 av idéburna organisationer och resterande 42 var offentligt ägda av regioner. Utöver det finns 173 filialer, som är utlokaliserad verksamhet utanför huvudfolkhögskolan. Under 2022 studerade närmare 60 000 unika deltagare på en folkhögskola i Sverige. Till det kom ytterligare ca 30 000 deltagarna på kortkurser och i uppdragsutbildning från Arbetsförmedlingen. Någon rättvisande nationell statistik över antalet som studerade SFI på folkhögskola finns inte men uppskattningsvis uppgick de till minst 10 000 individer under 2022. Sammantaget studerade därmed ca 100 000 deltagare vid en folkhögskola under 2022.

Unik utbildningsform

Folkhögskolan är en unikutbildningsform som inte har sin motsvarighet någon annanstans i världen. Folkhögskolor finns visserligen i en del andra länder, särskilt i Norden, men inte med samma erkännande som en del i det samlade utbildningssystemet som Sverige. Folkhögskolan är fri från statlig styrning. Folkhögskolan står inte, i sin ordinarie verksamhet, under statlig tillsyn och är inte skyldig att följa nationellt fastställda kursplaner. Varje skolas styrelse beslutar om inriktning, profil, kursutbud och kursplaner. Folkhögskolan omfattas inte av nationella prov och där ges inte betyg. Samtidigt är folkhögskolan erkänd av staten att motsvara övriga offentliga utbildningsväsendet och har därmed rätt att utfärda behörighet såväl på grundskole- som gymnasienivå. Deltagarna har också rätt till studiestöd enligt samma regler som gäller för Komvux. Detta är sammantaget ett stort ansvar som folkhögskolan starkt värnar om.

Ger motsvarande kunskaper

Folkhögskolans allmänna kurs ska enligt statens anvisningar ge motsvarande kunskaper som grund- och gymnasieskolan. Det innebär att deltagarna på allmän kurs i stort läser samma ämnen som i grund och gymnasieskolan men med folkhögskolans frihet och pedagogik. Motsvarande begreppet är erkänt på allmän kurs genom att det ger behörighet till högre studier. För behörighet krävs godkänt i dessa kurser. De som avser läsa vidare till högre utbildning ges, i stället för betyg, ett samlat studieomdöme som anger deltagarnas förutsättningar att läsa vidare på högskola, universitet eller yrkeshögskola. Folkhögskolan har också en egen kvotgrupp till högskolan. Folkhögskolan omfattas också av SeQF systemet vilket innebär samma kvalitetskrav på folkhögskolans som för andra delar av utbildningssystemet. SeQF innebär också att folkhögskolans alla utbildningar, nivåmässigt kan jämföras med andra utbildningar.

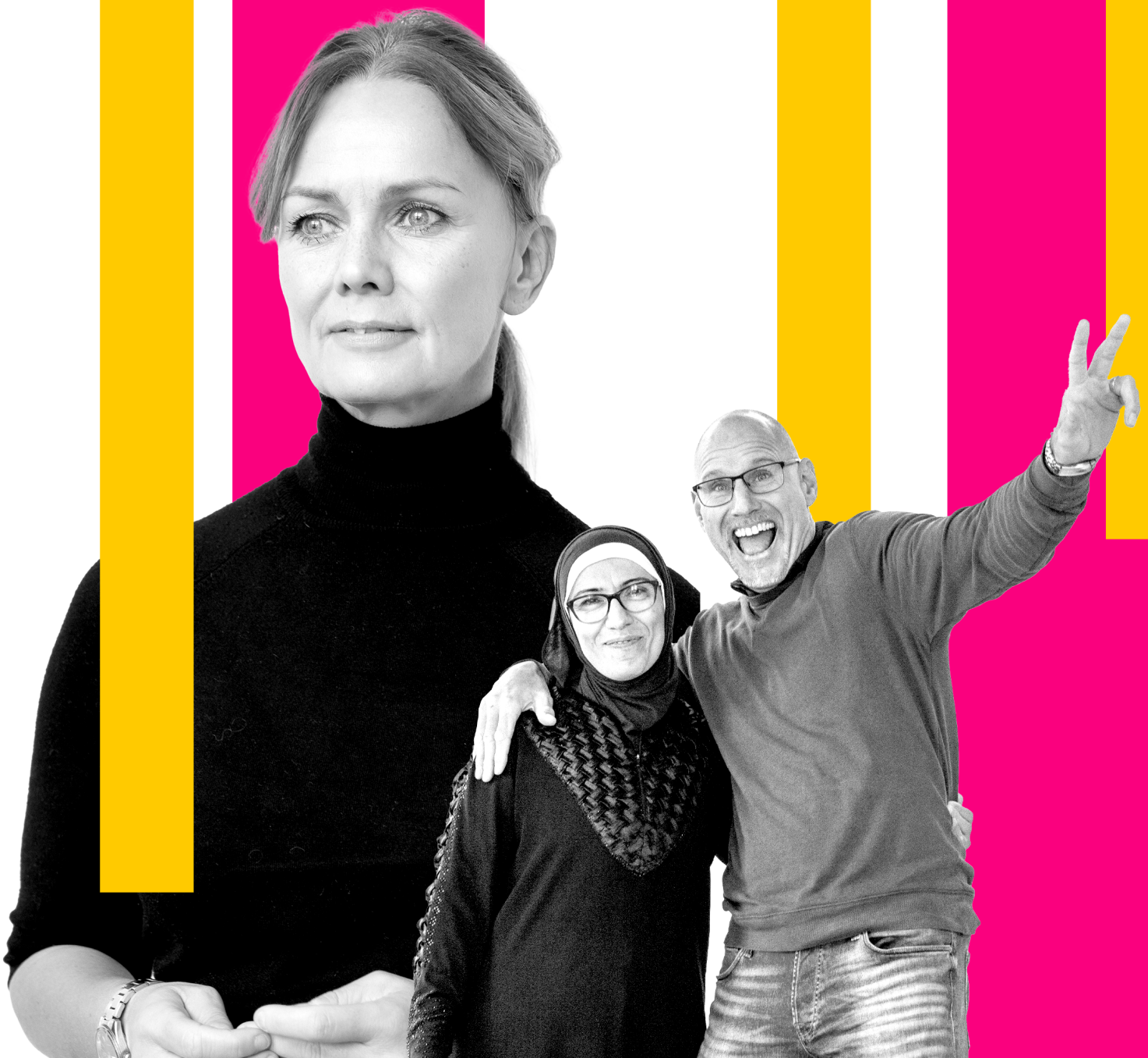
Folkhögskolan är också unik genom dess fokus på en helhetssyn på lärande och bildning där det socialpedagogiska arbetet är viktigt. Folkhögskolan har en lugn inkluderande studiemiljö med jämförelsevis små och sammanhållna grupper.

Deltagare inte elev

I folkhögskolan använts begreppet deltagare inte elev eller studerande. Genom begreppet deltagare betonas det demokratiska arbetsformerna. De som går på en folkhögskola ska vara delaktiga och ha stort inflytande över innehåll och arbetsformer. Folkhögskolan kännetecknas av att lärandet sker gemensamt i grupp. Ett mål är att alla deltagare ska vara aktiva i gruppen, eftersom lärandet sker genom att samtala och utbyta erfarenheter med andra. Därigenom skapas också respekt för andras uppfattningar och ett klimat där man tillåts utrycka sina egna uppfattningar men också lyssna på och förstå andras argument. Detta synsätt präglar inte enbart tiden i klassrummet utan hela skolmiljön, inte minst under gemensamma fikastunder och luncher. Gemenskapen stärks också av att många bor på den folkhögskola de studerar på.

Brett utbud yrkeskurser

Folkhögskolans särskilda kurser har i huvudsak inriktning mot det estetiska området men även ett brett utbud av yrkeskurser. Medelåldern hos deltagarna på särskild kurs är betydligt högre än på allmän kurs och över 25 % av deltagarna på särskild kurs har treårig gymnasieutbildning eller högre i utbildningsbakgrund.

Folkhögskolans värdegrund

Folkhögskolan står för en tydlig och stark värdegrund där alla människors lika värde är grunden. Det präglar hela verksamheten. Pedagogiken utgår från tron på allas förmåga och vilja att utvecklas.

Folkhögskolans demokratiska uppdrag

Utbildningsformen folkhögskola är en egen del av Sveriges utbildningssystem som bidrar till en demokratisk utveckling av samhället. Därför får den både statligt och regionalt stöd. Statens syften med stödet till folkhögskolor och studieförbund är att:

- → Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.
- → Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.
- → Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.
- → Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Riksdagen har också fastställt ett särskilt övergripande mål för folkbildningspolitiken som också anger målet för folkhögskolan:

"Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället."

Det innebär att staten betonar att folkbildningens mål är bredare än målen för övrig vuxenutbildning.

Förverkligar drömmar och livsmål

Folkhögskolan är en utbildningsform för vuxna som är fri och frivillig och som ger möjlighet för människor att förverkliga sina drömmar och livsmål. Den erbjuder formella meriter i kombination med ett brett fokus på allmänbildning och personlig utveckling. På folkhögskola utgår lärandet från deltagarnas behov, förkunskaper och erfarenheter, där samtalet och det aktiva deltagandet är en viktig del i folkhögskolans pedagogik. Genom mindre studiegrupper som följs åt under studietiden uppnås ett klimat där alla får plats.

Stort samhällsengagemang

Utbildningsformen folkhögskola har förmågan att uppmuntra, mobilisera och kanalisera ett redan existerande eller potentiellt engagemang. Det medborgerliga engagemanget hos folkhögskoledeltagarna är omfattande. Det är dessutom betydligt större än väntat om man tar hänsyn till deras ålder, utbildning och andra socioekonomiska förutsättningar. Folkhögskolans deltagare gör frivilliga insatser oftare än befolkningen i stort och lägger ner fler timmar på dessa insatser, inte minst inom föreningar och lokala organisationer med social inriktning.

Alla får plats

Inom utbildningsformen folkhögskola ryms en mångfald av människor, idéer och intressen. Oavsett bakgrund eller utbildningsnivå finns det ofta kurser som är anpassade efter den nivå deltagaren befinner sig på. En del har inte gått färdigt grundskolan eller gymnasiet, andra har högskoleutbildning eller många års yrkesliv bakom sig. Folkhögskolan kan och vill erbjuda möjlighet till etablering och delaktighet för fler nya svenskar och nationella minoriteter. Folkhögskolan erbjuder också flexibla utbildningar som utgår ifrån individens behov och förutsättningar, något som skapar trygghet och minimerar stress. De genomför också en omfattande verksamhet för deltagare med funktionsnedsättning. På folkhögskolan utvecklar individen en personlig relation till sina kunskaper.

Kulturellt centrum

Mycket utrymme ges till kultur av olika slag. Kreativa processer och uttryck är en del av folkhögskolans pedagogik. Folkhögskolorna erbjuder ett stort antal estetiska kurser inom varierande områden. Det finns kurser som bidrar till amatör- och hobbyverksamhet och det finns spetsutbildningar som är relatera till en mer professionell och elitorienterad verksamhet. Folkhögskolorna arrangerar också olika öppna kulturaktiviteter. På många sätt fungerar folkhögskolorna som kulturcentrum där de bidrar till kulturutbudet på lokal och regional nivå.

Hur finansieras en folkhögskola?

Folkhögskolor finansieras till största del av det offentliga genom ersättning från stat och region.

Statsbidrag

Merparten av det offentliga stödet till folkhögskolorna kommer från staten, i form av ett årligt folkbildningsbidrag. Folkbildningsrådets fördelningsmodeller vilar på tillit för den enskilda folkhögskolans expertis och ger förutsättningar för folkhögskolorna att själva bedöma vilka behov som behöver mötas i samhället och vilka individer som folkhögskolan skall fånga upp. På så sätt äger varje folkhögskola sin egen process. Men för att få bidrag behöver folkhögskolorna uppnå bestämda kriterier, enligt regeringens förordning samt leverera de deltagarveckor som skolorna åtagit sig att genomföra.

Varje folkhögskola tilldelas en på förhand fastställd volymram och statlig ersättning utgår endast upp till denna ram. Statsbidraget tar alltså inte hänsyn till efterfrågan på utbildningen. Ökar folkhögskolan sin volym utöver ramen så utgår inga ytterligare statsbidrag men minskar volymen under ramen blir folkhögskolan återbetalningsskyldig.

Statsbidragen sköts i ett självförvaltningssystem av Folkbildningsrådet, som är folkbildningens egen organisation. Folkbildningsrådets medlemmar är Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO), Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Studieförbunden i samverkan. Folkbildningsrådet har myndighetsuppdraget att ta emot, fördela och följa upp statsbidraget. Förordningen om statsbidrag till folkbildningen och de villkor och riktlinjer som folkbildningsrådet beslutar om är de styrdokument som främst reglerar verksamheten.

Riktade Bidrag

Det förekommer också statligt stöd för riktade insatser på folkhögskolorna. Det kan handla om kurser för arbetslösa som behöver komplettera sin utbildning eller för nyanlända som vill lära sig svenska. Folkhögskolorna får även statligt stöd i form av projektmedel eller uppdrag från statliga myndigheter, exempelvis inom arbetsmarknads-, integrations- och folkhälsoområdet.

Utökade platser

Sedan 2018 har staten tillfört folkhögskolan extra platser. Det har inneburit en kraftig expansion av folkhögskolan. De extra platserna har succesivt tillförts den ordinarie volymramen för statens bidrag till folkhögskolan. Under 2020–2022 tillfördes folkhögskolan både extra platser till de långa kurserna och särskilda yrkesutbildningsplatser. Satsningen på extra yrkesutbildningsplatser avslutades med vårterminen 2022. Utbildningarna har varit fullfinansierade, det vill säga att hela platsen finansieras med pengar i statsbudgeten och det krävs därför ingen regional medfinansiering.

För Skånes del har denna extra satsning inneburit att drygt 1 600 deltagare kunnat få yrkesutbildning och behörighet till högre utbildning. Riksdagen beslutade dock hösten 2022 att helt dra in de utökade platserna vilket för landet som helhet innebär ca 10 000 färre deltagare på folkhögskolan 2023 jämfört med 2022. För Skånes del motsvarar det en 15 % minskning av folkhögskolans volym.

Regionbidrag till folkhögskolor

Folkhögskolans grundfinansiering bygger på ett delat finansieringsansvar mellan staten och regionerna. Staten ska stå för 75% av grundfinansieringen och regionerna för återstående 25%. Regionbidraget varierar dock stort mellan regionerna. Vissa regioner har valt att följa denna fördelning medan andra ger folkhögskolan långt lägre bidrag. Skånes regionbidrag har sedan 2018 legat klart under 25% men har beslutat att från 2022 succesivt öka de regionala bidraget så att det från 2025 når 25%.

Mobilitetsstöd

Mobilitetsstöd är ett bidrag som ges för deltagare från den egna regionen som studerar vid folkhögskola i en annan region. Syftet är att möjliggöra riksrekrytering till folkhögskolan där deltagare kan välja folkhögskola efter profil oavsett var i landet man bor. Systemet bygger på ömsesidighet mellan landets regioner.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ger rekommendationer för storleken på mobilitetsstödet. Under 2021 beslutade SKR:s styrelse att rekommendera regionerna att godkänna och underteckna en ny överenskommelse om mobilitetsstöd för deltagare på folkhögskolor som studerar utanför länet. Den nya överenskommelsen innebär att varje region åtar sig att följa en fast nivå per deltagarvecka enligt en ingångstrappa. Regioner som tidigare inte följt SKR:s rekommendationer har på så sätt förbundit sig att under ett antal år stegvis närma sig och slutligen nå den rekommenderade nivån om 25% av det av Folkbildningsrådet fastställda volymbeloppet per deltagarvecka. Nytt i överenskommelsen är också att beloppet för mobilitetsstödet ska index-uppräknas årligen samt att Folkbildningsrådet kommer att hantera alla utbetalningar som regionerna sedan faktureras för.

Region Skånes ersättning till folkhögskolor 2022

SKR:s överenskommelse om mobilitetsstöd har varit en av stor betydelse för folkhögskolornas finansiering. Region Skåne har spelat en central roll i överläggningarna. Genom överenskommelsen har Region Skåne också beslutat att succesivt höja de inom regionala bidragen till folkhögskolorna i Skåne. Med start under 2022 ökar nu stödet från 370 kr per deltagarvecka till att nå 455 kr 2025.

Även om bidragen beslutas årsvis så har politikerna i beslutet utryckt en tydlig viljeinriktning att följa den fastställda ersättningstrappan för åren 2022–2026. (se ersättningstrappan nedan) Beslutet innebär att folkhögskolorna i Skåne får förutsättningar att planera sin verksamhet utifrån förutsägbara och långsiktiga ekonomiska villkor.

Ersättningstrappan inklusive Skåne

År	2022	2023	2024	2025	2026	
				455 kr	455 kr	455 kr
			455 kr	410 kr		
		410 kr	370 kr			
Skåne	370 kr	328 kr				
Mobilitet	288 kr					
Total budget	51 mkr	58 mkr	65 mkr	68 mkr	70 mkr	

Vad är en deltagarvecka?

En deltagare som studerar heltid i fem dagar motsvarar en deltagarvecka och en helårsplats på folkhögskola motsvarar ca 35 deltagarveckor.

Nationellt motsvarar de långa kurserna, allmän kurs och särskild kurs inklusive statens extra satsning, ca 36 000 helårsplatser, alltså ca 1 250 000 deltagarveckor under 2022. För Skånes del är motsvarande siffror ca 186 000 deltagarveckor vilket motsvarar ca 5 300 helårsstuderande.

Fördelning deltagarveckor i Skåne 2022 per folkhögskola för allmän och särskild kurs och de statliga satsningarna*

Folkhögskola	Allmän kurs deltagarveckor	Allmän kurs deltagare	Särskild kurs deltagarveckor	Särskild kurs deltagare
Albins folkhögskola	**2 783**	**141**	**5 043**	**915**
Varav extra platser	0	0	560	25
Eslövs folkhögskola	**5 262**	**263**	**4 752**	**238**
Varav extra platser	744	34	1 038	49
Folkhögskolan Hvilan	**4 708**	**239**	**5 675**	**296**
Varav extra platser	44	2	1 593	77
Fridhems folkhögskola	**7 235**	**359**	**7 021**	**358**
Varav extra platser	1 341	61	1 216	69
Furuboda folkhögskola	**4 102**	**217**	**4 413**	**256**
Varav extra platser	0	0	1 417	84
Glimåkra folkhögskola	**3 593**	**217**	**6 052**	**397**
Varav extra platser	517	37	1 193	61
Glokala folkhögskolan	**2 604**	**132**	**4 408**	**310**
Varav extra platser	516	24	504	51
Holma folkhögskola	**944**	**57**	**3 563**	**352**
Varav extra platser	0	0	175	21
Hyllie Park folkhögskola	**7 317**	**380**	**1 475**	**195**
Varav extra platser	364	17	0	0
Kvarnby folkhögskola	**2 455**	**122**	**8 567**	**923**
Varav extra platser	334	17	2 464	420
Malmö folkhögskola	**4 610**	**231**	**3 717**	**406**
Varav extra platser	0	0	1 149	79
Munka folkhögskola	**3 569**	**192**	**5 343**	**345**
Varav extra platser	292	17	297	20
S:ta Maria folkhögskola	**8 796**	**442**	**2 740**	**205**
Varav extra platser	1 898	91	1 473	76
Skurups folkhögskola	**5 283**	**276**	**8 860**	**448**
Varav extra platser	410	19	687	36
Sundsgårdens folkhögskola	**3 673**	**210**	**7 240**	**425**
Varav extra platser	0	0	890	55
Önnestads folkhögskola	**6 044**	**317**	**5 651**	**306**
Varav extra platser	728	41	84	4
Österlens folkhögskola	**3 734**	**189**	**5 896**	**779**
Varav extra platser	286	13	387	55
Östra Grevie folkhögskola	**11 655**	**599**	**7 173**	**374**
Varav extra platser	273	13	894	46
Totalsumma	**88 367**	**4 583**	**97 614**	**7 528**
Varav extra platser	7 747	386	16 022	1 228

* Statistik från Statistikmyndigheten (scb.se)

Utbildningskedjan

Folkhögskolornas verksamhet riktar sig till samtliga samhällsgrupper. Figuren nedan illustrerar den utbildningskedja som flertalet folkhögskolor i Skåne erbjuder och som är unik för folkhögskolan som utbildningsform. En individ kan inom ramen en och samma folkhögskola, oftast också på samma plats, gå från att vara asylsökande, nyanländ till att få fullständig behörighet till att studera på högskola. Ambitionen är att ge individen en sammanhängande utbildningsresa utan avbrott.

Illustrationen till höger visar att folkhögskolan kan vara en del av hela integrationsprocessen för en nyanländ, och på så vis får folkhögskolan ett helhetsgrepp om individen och dess behov. Denna kedja är inget som uteslutande finns vad gäller integrationsprocesser, utan folkhögskolan kan, på grund av det breda kursutbudet, i regel följa individer i deras utveckling under lång tid. Nedan syns en utbildningskedja som är vanligt förekommande för deltagare som börjar en studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF). Vi har här valt att kalla honom David.

David saknar fullständiga gymnasiebetyg och har svårt att få ett arbete.

David får via arbetsförmedlingen delta i den 3 månader långa studiemotiverande folkhögskolekursen.

Efter SMF känner sig David motiverad att fortsätta studera och börjar på allmän kurs med inriktning idrott & hälsa.

Efter två år på folkhögskolans allmänna kurs söker sig David till högre studier vid yrkeshögskola.

Individen läser Svenska från dag ett på folkhögskola under asylprocessen.

↓

Individen får uppehållstillstånd – fortsätter direkt på etableringskurs och SFI på folkhögskola.

↓

Individen får genom Svenska från dag ett, Etableringskurs och SFI tillräckliga svenskkunskaper att läsa allmän kurs – läser upp grund- och gymnasiekompetens.

↓

Individen har vid denna punkt all kompetens som krävs för att söka in till universitet/högskola/yrkes högskola eller arbeta. Alt. fortsätta på en yrkes- utbildning på fhsk.

Samverkan för att möta samhällsutmaningar i Skåne

Skånes folkhögskolor är en aktiv samverkanspart med såväl det offentliga Skåne som den idéburna sektorn för att möta Skånes samhällsutmaningar. Skånes 18 folkhögskolor erbjuder nya vägar till studier eller arbete och utgör ett viktigt alternativ i utbildningssystemet.

Utjämnar utbildningsklyftor

Genom en friare pedagogik och hög grad av individanpassad undervisning utifrån deltagarnas förutsättningar har folkhögskolan visat att den kan fånga upp personer med kort utbildningsbakgrund och som haft svårt att hitta sin väg i andra utbildningar. Folkhögskolan bidrar till att utjämna utbildningsklyftor i samhället. För Skånes del är detta särskilt betydelsefullt då Skåne alltjämt har den lägsta sysselsättningsgraden i riket. Skånes 18 folkhögskolor med 15 filialer finns spridda över hela Skåne och inte minst i områden och på orter med låg utbildningsnivå utgör folkhögskolorna en viktig resurs för att stärka Skånes tillväxtkraft.

Tryggar kompetensförsörjningen

Med folkhögskolornas breda kursutbud och en mångfald av profiler och spetskompetenser erbjuder folkhögskolan också utvecklingsmöjligheter och stärker möjligheterna till livslångt lärande för vuxna oavsett var de befinner sig i livet. Genom folkhögskolans frihet och flexibilitet utvecklas nya utbildningar som möter arbetsmarknadens och individens behov. Folkhögskolorna är därmed en del av en effektiv regional kompetensförsörjning i Skåne

Breddar rekryteringen till kulturlivet

Med folkhögskolans estetiska utbildningar och öppna kulturutbud bidrar folkhögskolorna både till kompetensförsörjningen för de kulturella näringarna och till ett rikare och livskraftigare kulturliv i hela Skåne. I folkhögskolan får grupper som tidigare i mindre utsträckning deltagit i kulturlivet möjlighet att utöva och ta del av kultur. Folkhögskolan bidrar därmed till ökad delaktighet och medskapande men också till en breddad rekrytering till de estetiska högre utbildningarna och till att nya grupper kommer in i det professionella kulturlivet.

Bryter utanförskap

Folkhögskolan har en särskild förmåga att bryta utanförskap, stärka människors självkänsla och skapa sammanhang och nätverk åt deltagarna. I folkhögskolan möts en mångfald av idéer och intressen. Det finns flera olika utbildningar med olika inriktningar, på olika nivåer och för flera olika målgrupper. Folkhögskolorna blir en mötesplats för människor med olika ålder, bakgrund och behov. Därmed bidrar folkhögskolan också till att stärka framtidstro och livskvalitet i Skåne.

Skapar samhällsengagemang

Folkhögskolornas förankring i ideella organisationer och deras samverkan lokalt och regionalt bidrar till att skapa en infrastruktur för ideellt samhällsengagemang. Studier visar att folkhögskolemiljön erbjuder en potentiell tillhörighet som i högre grad än många andra miljöer uppmuntrar till och inte sällan skapar direkta möjligheter till samhällsengagemang.

Bidrar till Skånes utveckling

Då folkhögskolorna utgör en unik mötesplats för deltagarna, såväl som en plattform för utbildning, bildning och kultur, spelar de en betydande roll för utvecklingen av Skåne. De har en unik position att medverka till att lösa Skånes gemensamma utmaningar och utgör därmed en viktig del i regionens arbete med att förverkliga *”Det öppna Skåne 2030 - Skånes regionala utvecklingsstrategi”* och den *”Den Regionala kulturplanen för Skåne 2021–2024”*.

Samverkan för att trygga Skånes kompetensförsörjning

Under de senaste åren har samverkan mellan folkhögskolorna och regionen fördjupats. En rad gemensamma projekt har startat inom kompetensförsörjningsområdet. Sedan 2019 har Region Skåne gett särskilda medel för att utveckla nya yrkesutbildningar på folkhögskolorna i Skåne. Genom denna samverkan har ett 20-tal nya yrkesutbildningar tillkommit vid 13 folkhögskolor. Samtliga yrkesutbildningar är inriktade på områden där det råder regional kompetensbrist eller där det kan förväntas uppstå framtida brist på arbetskraft. Enligt den uppföljning som Region Skåne genomfört av de kursutvecklingsmedel som regionen beviljat har en majoritet av kurserna genomförts med goda resultat och en stor andel av deltagarna har efter utbildningen fått arbete inom den bransch som kursen motsvarar. Utöver detta

har Region Skåne genomfört en särskild satsning för att bredda utbudet av vårdutbildningar på Skånes folkhögskolor.

För folkhögskolan har det ökade utbudet av yrkesutbildningar inte bara varit till nytta för deltagarnas utan också breddat folkhögskolans kontaktytor mot lokalt och regionalt arbetsliv samt ökat ledning och personals kompetens om arbetsmarknaden.

Inom ramen för Region Skånes uppdrag att bidra till samverkan inom komptensförsörjningsområdet har regionen i samverkan med folkhögskolorna ökat kontaktytorna och samarbetet med Skånes kommuner inom vuxenutbildningsområdet.

Gemensamt för denna samverkan är att dessa projekt förenar regionens mål om kompetensförsörjning med folkhögskolornas ambition att bredda sitt kursutbud. Samverkan mellan folkhögskolorna i Skåne och samarbetet med regionen är unikt för landet. Motsvarande förening och samverkan finns inte i övriga Sverige. Många regioner och folkhögskolor lyfter Skåne som ett föredöme.

Överenskommelsen mellan folkbildningen i Skåne och Region Skåne

Region Skånes kulturnämnd och regionala utvecklingsnämnd har sedan 2016 en överenskommelse om samverkan med folkbildningen som sträcker sig fram till 2030. Överenskommelsen utgör en unik plattform för långsiktigt samarbete mellan folkhögskolor, studieförbund och Region Skåne. Genom överenskommelsen kan parterna gemensamt ta sig an samhällsutmaningar och skapa en brygga mellan folkbildningen och det offentliga Skåne.

Överenskommelsen syftar till att synliggöra och stärka folkbildningens roll i det regionala utvecklingsarbetet. Parterna ska bidra till förverkligandet av statens fyra syften för folkbildningen och den regionala utvecklingsstrategin och den regionala kulturplanen. De teman som parterna gemensamt kommit överens om att utveckla är demokrati, integration, mångfald, kompetensförsörjning och arbetsmarknad, kultur, miljö och folkhälsa.

Överenskommelsen följs upp regelbundet och resultatet redovisas för Region Skånes kulturnämnd och utvecklingsnämnd. Uppföljningen visar att en lång rad samverkansområden har utvecklats mellan i första hand folkhögskolorna och regionala utvecklingsnämnden kring kompetensförsörjningsfrågor.

Även inom kulturområdet har samverkan fördjupats. Inom ramen för Överenskommelsen arbetar folkhögskolorna i Skåne tillsammans med region Skånes kulturförvaltning med att bredda rekryteringen och deltagandet inom estetiska och konstnärliga utbildningar för vuxna.

Folkhögskolan för integration

I många skånska kommuner bedriver folkhögskolorna SFI-verksamhet. Kommunernas ersättning till folkhögskolorna motsvarar den kommunala kostnaden för SFI, vilket gör att folkhögskolorna på ett kostnadseffektivt sätt bidrar till och kompletterar kommunens vuxenutbildning. Folkhögskolorna i Skåne erbjuder också i stor utsträckning Svenska från dag ett som samordnas av Länsstyrelsen i Skåne.

Genom Arbetsförmedlingen kan nyanlända eller arbetssökande gå etableringskurs eller studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF) på folkhögskola. Etableringskursen är en sex månader lång utbildning i svenska med studie- och arbetsförberedande insatser med nyanlända som syftar till att deltagarna ska stärka sina möjligheter att studera eller få ett arbete.

Skånes folkhögskolor i samverkan har under 2022 fortsatt sin samverkan med Länsstyrelsen i Skåne, främst i frågor om insatser för asylsökande. Flera folkhögskolor var 2022 involverade i Länsstyrelsens satsning på Tidiga insatser för asylsökande (TIA) och Svenska från dag ett på folkhögskola.

Folkhögskolan kan inom ramen för en och samma folkhögskola, oftast på samma plats, erbjuda en sammanhållen utbildning från att vara asylsökande, nyanländ till att få fullständig behörighet att studera på högskola. Många startar med Svenska från dag 1 under asylprocessen och går sedan direkt till etableringskurs och SFI när de fått uppehållstillstånd för att därefter fortsätta läsa allmän kurs när svenskkunskaperna är tillräckliga vilket ger grund- och gymnasiekompetens och behörighet för vidare studier eller arbete.

Mobilisering av insatser för ukrainska flyktingar

Våren 2022 mobiliserade Region Skåne aktörer från studieförbund, folkhögskolor, kommuner, organisationer, fackförbund och myndigheter i syfte att identifiera insatser för ukrainska flyktingar för ansökan till ESF Care. Överenskommelsen möjliggjorde på ett tidigt stadium snabba kontaktvägar och en konstruktiv dialog. Processen resulterade i fyra beviljade ansökningar från folkhögskolor och studieförbund i Skåne.

Folkhögskolan som resurs för arbetsförmedlingen

Studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF) är ett regeringsuppdrag till Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet. Uppdraget startade 2010 med syftet att underlätta fortsatta studier för arbetssökande med kort utbildningsbakgrund.

Skåne har lägre sysselsättningsgrad än andra regioner. De studiemotiverande folkhögskolekurserna i Skåne är för många enskilda personer livsavgörande, men också viktiga verktyg för sysselsättningen och kompetensförsörjningen i regionen.

Utbildningsformen folkhögskola förmår att möta varje person och anpassa studierna utifrån varje deltagares unika förutsättningar. På detta sätt har folkhögskolorna en unik möjlighet att skapa en hållbar utbildningskedja för individen. Folkhögskolornas breda kursutbud gör att de kan följa individer i deras utveckling och utbildning under en lång tid. En utbildningskedja som är vanligt förekommande är att deltagare som saknar fullständiga gymnasiebetyg, via arbetsförmedlingen får möjlighet att delta i studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF) under tre månader och sedan väljer att fortsätta med allmän kurs för att därefter söka till en yrkesutbildning.

Utbildningsformen folkhögskola kan ge individen en sammanhängande utbildningsresa utan avbrott.

Kraftkälla i kulturlivet

Folkhögskolorna har ett viktigt uppdrag att bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Folkhögskolorna erbjuder ett stort antal estetiska kurser inom varierande områden. Det finns kurser som bidrar till amatör- och hobbyverksamhet och det finns spetsutbildningar som är en mer professionell och elitorienterad verksamhet. De estetiska kurserna erbjuds både som kortare och längre kurser, varav en del är meriterande till högre utbildning. Många deltagare kommer till folkhögskolan för att utvecklas i sitt skapande och få tid att utveckla ett intresse, andra söker sig dit med siktet på att bli professionella utövare på det konstnärliga området. Detta gör folkhögskolorna till viktiga aktörer i det angelägna arbetet för att bredda rekryteringen och delaktigheten inom estetiska och konstnärliga utbildningar för vuxna.

Folkhögskolorna är även en viktig arbetsgivare för många professionella kulturutövare/konstnärer. Många av lärarna vid estetiska utbildningar är professionella kulturarbetare, med deltidsanställningar inom folkhögskolan. Folkhögskolan verkar för att öka intresset för och delaktigheten i kulturlivet och har ett nära samarbete med kulturinstitutioner, bibliotek och kulturföreningar genom utställningar, konserter eller andra gemensamma aktiviteter. Folkhögskolan har också en omfattande kulturverksamhet i form av kvällskurser, sommarkurser, föreläsningar och kulturprogram, öppna för alla. Folkhögskolorna fungerar därmed som kulturcentrum där de aktivt bidrar till kulturutbudet på lokal och regional nivå.

Rektorsberättelser

Folkhögskolan Hvilan

Alla ska få växa och känna att de lyckas

Det är väldigt motiverande att träffa vuxna och unga vuxna som får en annan eller en andra chans att studera. För en del har skolan kanske inte gått så bra innan, någon är nyanländ och behöver läsa svenska, andra vill byta bana och väljer en yrkesutbildning för att gå vidare i livet. Oavsett vilket, vill vi att alla studerande ska hitta motivationen till att fortsätta studera, få växa och känna att de lyckas utifrån var de är nu.

Den största utmaningen är att behålla motivationen hos de studerande, den glöd de hade när de började studera. Exempelvis har vi flera unga vuxna studerande med psykisk ohälsa och andra funktionsvariationer som inte har fått hjälp innan och de har därför inte särskilt positiva upplevelser av att studera. Det finns en pedagogisk utmaning i detta, därför jobbar våra fantastiska lärare socialpedagogiskt och lägger tid på relationer och motivation. Vi försöker därför hålla en närhet mellan de studerande och personalen, ingen är anonym på Hvilan. Vi fokuserar inte bara på utbildning, utan även på att de som studerar ska bli bildade och aktiva demokratiska medborgare.

I en utmanande tid är det viktigt att utveckla vårt pedagogiska arbetssätt. Folkhögskolan Hvilan har ständigt förändrats under sina 154 år och det kommer vi att fortsätta med. Samtidigt som vi förvaltar vårt arv som Sveriges äldsta folkhögskola är det viktigt att förnya sig i takt med tiden så att vi kan bidra ännu mer till kompetensförsörjning i regionen.

Under 2022 öppnade vi vår nya sammanhållande filial i centrala Lund där vi samlade samtliga våra deltagare som vi hade utspridda i Lund, såsom Allmän kurs och SFI, SMF men också andra utbildningar i svenska. Året präglades av kriget i Ukraina som inneburit att vi, precis som många andra folkhögskolor, sökt externa medel och startat en utbildning i svenska för personer från Ukraina.

Eduardo Gran Villanueva-Contreras
Rektor, Hvilans folkhögskola i Åkarp och Lund

Fritidsledaren, en viktig folkbildare

Folkbildningen har sedan sin framväxt varit kopplad till demokratins utveckling i Sverige. Medan det var marginaliserade och mindre bemedlade grupper som startade folkbildningen för mer än 100 år sedan, är det idag de motsvarande sociala skikten i det samtida samhället som driver folkbildningen framåt.

Fritidsledarutbildningen på Glokala Folkhögskolan startade hösten 2022 och är en ledarskapsutbildning som grundar sig på områdesbaserat socialt arbete och drivs i samarbete med civilsamhällesorganisationen Helamalmö. Organisationen är en av Sveriges största och är baserad i socioekonomiskt utsatta områden i Malmö. Helamalmö skapar rörelser som en politisk strategi där man adresserar orättvisor och missförhållanden i samhället och motverkar dess konsekvenser.

Vi anser att det är en viktig demokratisk uppgift att utbilda fritidsledare som kan leda processer genom områdesbaserat arbete med lokala aktörer och där insatser med, av och för området främjas. Genom folkbildning kan fritidsledare skapa mötesplatser där alla ges lika värde och alla får möjlighet att göra sin röst hörd. När fritidsledaren utbildas på folkhögskolan blir denne en bärare av kunskap och insikt om det kollektiva sökandet efter kunskap. Målet är att skapa tillit till den egna kapaciteten och förmågan. Bildning och kunskap är en förutsättning för framtidstro således blir fritidsledaren en bro mellan politiskt försummade grupper och möjligheten till en social förändring. Vi ser vikten av folkliga rörelser för att ge röst åt människor som annars tystas, för att bidra till en mer inkluderande demokrati, för att driva på förändring och för att hålla makthavare ansvariga. Detta är folkbildning.

Jenny Andersson,
Rektor, Glokala Folkhögskolan i Malmö

Holma folkhögskola

Holma – väcker nya tankar och perspektiv

Det är inte ovanligt att våra deltagare och besökare beskriver Holma folkhögskola som tankeväckande. I viss mån beror det säkert på de kurser vi bedriver. I odlingarna och i vår skogsträdgård introducerar vi människor till annorlunda och viktiga perspektiv, förmågor och smaker. Men nästan lika ofta handlar det om sättet som vi driver skolan på, med likalön och ett sociokratiskt arbetssätt som grund. Alla våra besökare vill kanske inte odla själva - men de flesta är eniga om att det vi gör är intressant. Det känns kul att vi kan verka folkbildande både genom våra kurser och genom att berätta om hur vi organiserar vårt arbete.

Jonas Wilson
Rektor, Holma folkhögskola

Care Hyllie Park - en väg in i svenska samhället för Ukrainska flyktingar

Den stora händelsen för oss på Hyllie Park Folkhögskola under 2022 har varit att vi med medel från Europeiska Socialfonden kunnat bedriva projektet Care Hyllie Park. Projektet riktar sig till ukrainska flyktingar som fått uppehållstillstånd genom massflyktsdirektivet.

Målet med projektet är att förbättra deltagarnas kunskaper i svenska språket, hjälpa dem in på eller närmare den svenska arbetsmarknaden, samt att erbjuda sociala mötesplatser.

Projektet har genomförts i samarbete med ett antal församlingar runt om i landet vilket har möjliggjort att vi kunnat ha verksamhet i Malmö, Landskrona, Lund, Kristianstad, Simrishamn, Ystad, Örebro och Sundsvall. Totalt var målet att nå 475 deltagare, ett mål som vi uppnått.

Projektet inleddes 1 september med en analys- och planeringsmånad. Därefter drog verksamheten i gång den 1 oktober. På varje ort har vi anställt lärare, företagskonsulenter och tolkar/vägledare som ansvarar för verksamheten.

I skrivande stund bedrivs svenskundervisning i 19 undervisningsgrupper runt om i landet. Ett samarbete som vi är mycket glada över är att vi i Örebro samarbetar med SIMA Folkhögskola och där har en undervisningsgrupp för döva ukrainare som får lära sig svenskt teckenspråk.

På arbetsmarknadssidan har deltagarna fått hjälp med att upprätta ansökningshandlingar, hitta praktikplatser och arbete. När vi i januari stämde av hur många deltagare som hade någon typ av arbete, heltid eller deltid, var det 98 deltagare som uppgav att de arbetade.

Att samarbeta med församlingarna har varit en stor välsignelse för projektet. Församlingarna har bidragit med volontärer in i språkcaféer. De har också skapat stort mervärde genom att t ex ordna med sociala aktiviteter som julfester, tacokvällar och familjedagar.

Vi är glada och tacksamma över möjligheten att driva det här projektet och tror att det hjälpt deltagarna att hitta sin väg in i det svenska samhället.

Linda Alexandersson
Rektor, Hyllie Park folkhögskola i Malmö

Sundsgårdens partnerskap i Albanien

Under ett par år har Sundsgården haft ett partnerskap med en civilsamhällesorganisation, New Epoch Center, och en gymnasieskola i staden Fier i Albanien. Partnerskapet är ett studerandeutbytesprojekt och har titeln *Building Democracy through Empowerment and Friendship*.

New Epoch är ett ungdomscenter som organiserar aktiviteter för unga i åldern 14 – 29 år. Man vill stödja processen för social förändring, demokratisk utveckling och förbättring av samhällslivet genom samarbete med unga människor.

Pedagogerna på Sundsgårdens Allmänna kurs med inriktning Mänskliga Rättigheter gjorde inledningsvis en planeringsresa. Senare gästade en delegation från staden Fier Sundsgården med representanter för staden, inklusive vice borgmästaren och personal från New Epoch.

I april 2022 var det sedan dags för Mänskliga Rättigheter åk 2 att besöka ungdomarna i Albanien, och i september 2022 kom de albanska vännerna till Sundsgården.

Syftet med utbytena var att stärka både de svenska och albanska ungdomarnas förmåga att agera som demokratiska medborgare, att stärka deras egenkraft, och förmågan att själva styra sin livsväg som aktiva medborgare. Projektet syftade också till att ge kunskaper om värdlandet och att öka den internationella förståelsen, samt att bygga vänskapsband. Den främsta metoden för att åstadkomma detta var genom Forumteater. De studerande deltog tillsammans aktivt i forumteaterövningar varje dag under utbytesresorna.

Resorna blev väldigt uppskattade av både de svenska och albanska deltagarna. Forumteaterövningarna visade sig vara en mycket kraftfull metod att snabbt kunna tala om de förutsättningar som unga lever i, och för att öppna upp för ett erfarenhetsutbyte i de båda länderna. Vänskapsband knöts – både mellan deltagare och personal – och fick på så sätt värdefull kunskap om varandras länder och livsvillkor.

Den sista Forumteaterövningen i Albanien var oförglömlig: Den hölls i en romersk amfiteater, Apollonia, högt uppe på ett berg med en vidunderlig utsikt. Deltog i övningarna gjorde också Sveriges ambassadör i Albanien, Elsa Håstad som uttryckte sitt stora stöd för den folkhögskolemässiga metodiken, och sättet att ta sig an viktiga ungdomsfrågor, såsom demokrati och Mänskliga Rättigheter.

Anneli Appelskog
Rektor, Sundsgården folkhögskola

S:ta Maria folkhögskola

S:ta Maria - nav i närområdet

S:ta Maria folkhögskola nådde under 2022 sin största volym gällande studerande genom skolans 30-åriga historia – drygt 13 000 deltagarveckor, vilket motsvarar 325 studerande om 40 veckor i folkhögskolans långa kurser. Till detta kom ytterligare ca 100 studerande inom vår SFI-verksamhet.

Genom sitt läge mitt i Rosengård och dessutom i själva centrumbyggnaden utgör skolan ett naturligt nav i närområdet. Vårt huvudsakliga fokus har länge varit att utveckla allmän kurs, och möta de behov som finns bland våra sökanden. Kursen Svenska från dag ett har också varit eftersökt, och den har varit naturlig språngbräda vidare till SFI.

Utöver vår ordinarie allmänna kurs bedriver S:ta Maria folkhögskola sedan 2020 två populära och eftersökta yrkesutbildningar, förberedande undersköterska samt mot dataprogrammering och webbutvecklare. Söktrycket är mycket stort inte minst till förberedande undersköterska. Och trots den tidigare rådande pandemin har de studerande inte haft svårt att få praktik – tvärtom snarare har de varit mycket eftertraktade.

Bägge dessa utbildningar är däremot hotade pga de neddragningar folkhögskolan står inför sedan regeringens satsningar upphörde inför 2023. Utöver detta tillfördes ytterligare en stor satsning på extraveckor under 2022 som även den drogs in. År 2023 ska S:ta Maria därför åter bara genomföra ca 7 650 deltagarveckor, vilket motsvarar 190 studerande om 40 veckor. Kurserna är fortsatt mycket efterfrågade och söktrycket är fortsatt stort. Inför hösten 2023 har CSN beviljat S:ta Maria folkhögskola att bedriva en tvåårig utbildning mot undersköterska, med skyddad titel.

Lars Tengberg
Rektor, S:ta Maria folkhögskola

Allmän kurs på Östra Grevie – ämnesövergripande som ger sammanhang

Folkhögskolan som utbildningsform har unika möjligheter inom det svenska utbildningslandskapet och de olika europeiska utbildningssystemen. Utifrån varje individs perspektiv har man inom varje folkhögskola, möjlighet till validering. Detta sker genom att göra en värdering av varje individ och ett erkännande av kunskaper och kompetens som en person på olika sätt har skaffat sig.

Till detta kommer att man som studerande inom samma utbildningsform och inom samma folkhögskola kan få behörighet motsvarande grundskola och gymnasieskola. Denna behörighet från folkhögskola ger möjlighet till fortsatta studier på liknande sätt som behörighet från skolformerna grundskola och gymnasieskola.

På Östra Grevie folkhögskola arbetar vi ämnesövergripande tematiskt, ett arbetssätt som bidrar till ett aktivt lärande där utbildningen fokuserar såväl på våra studerandes kunskaper som hur dessa kunskaper så småningom ska användas. Målet är att varje studerande ska omvandla sina teoretiska kunskaper till praktiska färdigheter och delta i en utbildning där syftet löper som en röd tråd under hela studieperioden, och där analysförmåga, kunskapsutveckling, samarbetsförmåga och studieplanering bedöms som del av lärandet.

Så vad innebär detta i korthet?

Ett arbetssätt med ämnesövergripande temastudier i stället för studier i enskilda ämnen, det vill säga ämnena går in i varandra.

Vi undervisar på ett sätt som mer motsvarar det vi vill uppnå och bedömer studerande på; deras lärandeprocess och utveckling, vilket vi anser vara folkhögskolemässigt. Ett ämnesövergripande arbetssätt ökar begripligheten kring varför vi gör det vi gör. De ämnen vi arbetar med blir då verktyg för lärande och förståelse av omvärlden, snarare än isolerade enheter. Det innebär också färre uppgifter och moment som löper parallellt eftersom många ämnen finns inom samma uppgift.

I varje tema ingår moment och uppgifter som spänner över flera ämnesområden och innefattar arbetssätt som är kopplade till utbildningens mål.

Mål

För att vi ska kunna göra en bedömning av våra studerandes studieresultat arbetar vi mot mål som ska uppnås. Vi arbetar med två sorters mål, som vi kallar processmål och ämnesmål.

Processmål är de övergripande målen med vår undervisning, vilka vi också kopplar till vår omdömessättning. Det kan handla om studerandes kunskapsutveckling och graden av självständighet i denna, men också om att ta ansvar för studiernas genomförande och för kommunikation och samarbetsförmåga. Processmålen utgör det vi anser är centralt för studierna. De kopplar också direkt till det studieomdöme som varje studerande får efter två terminer på allmän kurs och som de sedan kan söka till vidare studier med.

Ämnesmål är de mål som finns kring varje studerandes kunskaper inom ett ämne, samt hur studerande över tid omsätter dessa kunskaper i färdigheter inom undervisningen. Ämnesmålen utgör därmed de kunskaper och färdigheter som krävs för behörighet i ett ämne – motsvarande kraven för gymnasieskolan.

Susanne Nilsson
Utbildningschef, Östra Grevie folkhögskola

Skånes folkhögskolors kursutbud och deltagare i siffror

Kursutbud och deltagare på Skånes folkhögskolor 2022

I denna del av årsberättelsen ges en översiktlig bild av kursutbudet och deltagarna på Skånes folkhögskolor under 2022. För varje kurs ges även en kort beskrivning av kursen och dess villkor. I några fall jämförs Skånes folkhögskolor med folkhögskolorna i landet som helhet och i andra visas förändringar över de senast åren. Statistiken är hämtad från SCB.

Allmän kurs

Allmän kurs finns på grundläggande nivå, motsvarande grundskola och på gymnasial nivå motsvande gymnasieskolan. Folkhögskolan är enda utbildningsformen för vuxna vid sidan om Komvux som har rätt att utfärda behörighet till högre utbildning. Efter avslutad allmän kurs erhåller deltagaren ett studieomdöme som ligger till grund för antagning vid högskola i en särskild kvotgrupp. Region Skåne är medfinansiär till allmän kurs.

För att uppbära statsbidrag, är alla folkhögskolor skyldiga att ha minst 15% allmän kurs i sin verksamhet. De allmänna kurserna finns därmed på samtliga 18 folkhögskolor i Skåne.

Antalet årsplatser på allmän kurs på folkhögskolorna i Skåne var under 2022 ca 2 500, vilket motsvarar 88 367 deltagarveckor. Antalet unika deltagare var 3 301. Dessa siffror inkluderar ordinarie platser samt den statliga satsningen på yrkesinriktning och utökade platser på allmän kurs.

I Skåne är Östra Grevie en stor folkhögskola som 2022 hade över 11 600 deltagarveckor på allmän kurs. Det motsvarar ungefär 320 heltidsstuderande under ett år. Andra folkhögskolor som har en stor allmän kurs är bland annat S:ta Maria folkhögskola, Hyllie Park folkhögskola och Fridhems folkhögskola. Holma folkhögskola som varit verksam sedan 2015, är den nyaste folkhögskolan i Skåne och även den minsta.

Särskild kurs

Skånes folkhögskolor erbjuder ett brett utbud av särskilda kurser i stor utsträckning på eftergymnasial nivå. Räknat i antalet unika deltagare är särskild kurs den största kursformen i Skåne. Majoriteten av de särskilda kurserna utgörs av estetiska utbildningar och yrkesutbildningar. De särskilda kurserna kan leda direkt till arbete eller förbereda deltagare för högre studier inom respektive område. Vid Skånes folkhögskolor är musik, teater och konst störst inom det estetiska området.

Statens syfte att bredda intresset för, och öka delaktigheten i, kulturlivet uppfylls både genom kursutbudet, såväl som genom spridningseffekten till övriga deltagare på folkhögskolan och till omgivande lokalsamhälle. Folkhögskolans kulturlinjer och estetiska utbildningar är viktiga plattformar för vidareutbildning inom konst- och kulturområdet.

Utöver de estiska kurserna finns ett stort antal särskilda kurser som är yrkesutbildningar, både på gymnasial och eftergymnasial nivå. Skånes folkhögskolor har förhållandevis stor andel yrkesutbildningar. En kartläggning av samtliga yrkesutbildningar vid Skånes folkhögskolor som genomfördes med medel från Region Skåne visar att hösten 2020 fanns 55 yrkesutbildningar vid Skånes folkhögskolor och att alla 18 folkhögskolor har en eller flera yrkesutbildningar. Den statliga extra satsningen på yrkesutbildningar under 2020 – 2022 har inneburit att antalet yrkesutbildningar i Skåne vuxit kraftigt senaste åren.

Störst bland yrkesutbildningarna är musikerutbildning och filmarbetarlinje följt av idrottsledarutbildning, fritidsledarutbildning och lärarassistentutbildning. De senaste åren har även teknik, IT-utbildning, utbildningar inom miljö och odling vuxit kraftigt i Skåne. Även medieutbildningar och tecken- och dövblindtolkutbildningar är stora i Skåne. Andra exempel på yrkesutbildningar är socialpedagogutbildning, kockutbildning, assistentlinje, fastighetsskötar- och undersköterskeutbildning. Särskild kurs ska omfatta minst 15 kursdagar. Även särskild kurs medfinansieras av Region Skåne.

Samtliga folkhögskolor i Skåne ger särskilda kurser. Antalet årsplatser på särskild kurs på folkhögskolorna i Skåne var under 2022 drygt 2 700, vilket motsvarar 97 614 deltagarveckor. Antalet unika deltagare var 5 971. Dessa siffror inkluderar ordinarie platser samt den statliga satsningen på yrkesinriktning och utökade platser på särskild kurs.

Flest antal deltagarveckor 2022 hade Skurups folkhögskola, med närmare 9 000 deltagarveckor. Skurups folkhögskola har en profil inom musik, men erbjuder även journalistlinje och en rad andra yrkesutbildningar. Även Kvarnby folkhögskola och Sundsgårdens folkhögskola har stort antal deltagare på särskild kurs.

Korta kurser

För den som vill lära sig något nytt under en kortare period finns folkhögskolans kortare kurser. Korta kurser är kurser på 1–14 kursdagar med en nedre åldersgräns på 13 år. Under maj till augusti bedriver många av Skånes folkhögskolor sommarkurser som kortkursverksamhet. De ges i en mängd olika ämnen, ofta med olika konstnärliga eller estetiska inriktningar. Sommarkurserna fyller ett viktigt bildnings- och kultursyfte och bidrar till att ta tillvara skolornas utbud och internatmöjligheter även utanför höst- och vårterminerna.

Under 2022 ökade antalet deltagare till 3 973 på någon av de korta kurser som 10 av folkhögskolorna i Skåne erbjöd. För att Region Skåne skall finansiera en kurs skall den sträcka sig över 15 dagar, således finansierar inte Region Skåne korta kurser.

SMF – Studiemotiverande Folkhögskolekurs

Den studiemotiverande kursen är tre månader lång och riktar sig till arbetslösa som saknar gymnasial utbildning och som vill pröva folkhögskolans som utbildningsform. Den ger individer extra stöd i att komma i gång med studierna. SMF-kurserna har visat sig vara en viktig utbildningsinsats i den utbildningskedja som folkhögskolan kan erbjuda. Syftet med kursen är att deltagare ska få prova på studier och vid avslutad kurs ges möjligheten att fortsätta studera. Nationella utvärderingar visar att en stor andel av deltagarna på SMF-kurserna gick direkt vidare på allmän kurs på folkhögskola eller Komvux, trots att deltagargruppen utgörs av de som står långt från studier. SMF-kurserna bedrivs på uppdrag av Arbetsförmedlingen och de avgör vilka som deltar. Denna kurs finansieras därmed fullt ut av staten.

Skånes folkhögskolor har en stor SMF verksamhet. Av landets totalt 3 745 deltagare under 2022 utgör Skånes 963 deltagare en andel på hela 26 %. SMF kursen har dock minskat kraftigt de senaste åren både i riket som helhet och i Skåne.

Under 2022 bedrev totalt 13 av Skånes 18 folkhögskolor SMF kurser. Östra Grevie folkhögskola hade flest deltagare i SMF med 443 deltagare under 2022, där efter Malmö folkhögskola och Furuboda folkhögskola och med 96 respektive 81 deltagare.

Etableringskurs

Sedan 2014 har folkhögskolorna i samarbete med Arbetsförmedlingen genomfört etableringskurser för nyanlända vars syfte är att deltagarna efter slutförd kurs skall ha större möjligheter att erhålla ett arbete eller fortsätta studera. Denna kurs bedrivs på uppdrag från regeringen inom ramen för Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag.

Utbildningen omfattar sex månader och riktar sig främst till nyanlända med kort tidigare utbildning. För att gå kursen ska deltagaren vara inskriven på Arbetsförmedlingen, omfattas av ett etableringsprogram samt ha en etableringsplan. I kursen ingår både studier i svenska såväl som studie- och arbetsförberedande delar.

Utbildningen är unik då kursinnehåll formas utifrån deltagarnas behov, ingen kurs är därför sig lik. Kursen leder till kompetensintyg för fortsatta studier på folkhögskola eller Komvux. Intyget kan även användas för intag på SFI.

Under de senaste åren har även etableringskursen minskat kraftigt. Förändringar i arbetsförmedlingen tillsammans med kraftigt minskad nyinvandring har det lett till att flera av Skånes folkhögskolor tvingats lägga ner sin etableringskursverksamhet. Under 2022 var det 155 deltagare som gick etableringskurs på någon av folkhögskolorna i Skåne och ungefär 58 av dessa var på Hyllie Park folkhögskola.

Svenska från dag ett

Svenska från dag ett är ett särskilt uppdrag från regeringen och kursen har funnits på folkhögskolor sedan 2016. Kursen riktar sig främst till personer som är asylsökande och bor i eget boende eller på migrationsverkets anläggningsboenden. Den är även tillgänglig för personer som fått ett uppehållstillstånd men som bor kvar i migrationsverkets anläggningar.

Då asyltiden kan bli långvarig och ensam, har kursen ett övergripande syfte att ge asylsökande människor en meningsfull sysselsättning och få en inblick i det svenska samhället och det svenska språket. Kursen skall ge individer möjlighet att tidigt lära sig det svenska språket och införskaffa en grundläggande förståelse för det svenska samhället. Målet är att svenska från dag ett skall leda till en underlättad etablering för den enskilde. Denna kurs finansieras av staten och verksamheten samordnas av Länsstyrelsen.

15 folkhögskolor i Skåne erbjöd svenska

från dag ett 2022. Hyllie park folkhögskola är den folkhögskola som under 2022 hade flest antal deltagare i svenska från dag med 60, men Fridhems folkhögskola i Svalöv hade också många, 50 deltagare. Totala antalet deltagare på svenska från dag ett i Skåne var 402 under 2022, vilket utgör 18 % av alla 2 370 deltagare på kursen på Sveriges alla folkhögskolor.

Vid många folkhögskolor integreras verksamhet med SFI så att deltagarna kan tillgodoräkna sig utbildningen och korta tiden för SFI om och när de får uppehållstillstånd.

SFI på folkhögskola

Folkhögskolan har sedan 2011 rätt att bedriva SFI på samma sätt som kommunal vuxenutbildning. Folkhögskolan ansöker om betygsrätt för SFI till Skolinspektionen. Deltagare har rätt att söka SFI vid folkhögskola och kommunen har skyldighet att informera deltagarna om möjligheten att studera SFI på folkhögskola. Kommunerna ersätter folkhögskolorna för SFI och ersättningen ska motsvara den kommunala kostnaden för SFI.

Under 2022 bedrev 10 folkhögskolor i Skåne SFI. Skånes folkhögskolors SFI verksamhet är mycket omfattande och bedrivs i ett flertal av Skånes kommuner, geografiskt spridda över hela regionen. SFI bedrivs under hela året med succesiva intag. Vissa som deltog under våren kan också gå SFI under hösten. Det är därför svårt att ta fram en rättvisande bild av det totala deltagarantalet 2022, i snitt var det ca 2 500 deltagare som studerade på SFI vid de 10 folkhögskolorna i Skåne. Hyllie park folkhögskola, Folkhögskolan Hvilan och Eslövs folkhögskola är de tre skolor som har flest deltagare i SFI, följt av Östra Grevie folkhögskola.

Unika deltagare per kurstyp i Skåne och Skånes andel 2022*

Kurstyp	2020	2021	2022	Riket	Andel av långa kurser i Skåne (%)	Skånes andel av Sverige (%)
Allmän kurs	3 474	3 495	3 301	21 467	35,6	15,4
Särskild kurs	4 281	5 108	5 971	42 016	64,4	14,2
Korta kurser	695	2 069	3 471	39 147		8,9
Svenska från dag ett	205	175	357	1 940		18,4
Studiemotiverande folkhögskolekurs	1 308	1 026	834	3 220		25,9
Etableringskurs	267	273	150	1 011		14,8
Yrkeshögskolekurs (YH)	54	50	105	261		40,2
Totalt*	10 284	12 184	13 809	105 563		13,1

*En deltagare kan läsa inom flera kurstyper så summan av antal unika deltagare per kurstyp blir högre än totalt antal unika deltagare i folkhögskolan

Kommentar: Under 2022 studerade drygt 13 800 unika deltagare exklusive SFI på Skånes 18 folkhögskolor vilket är en ökning med 1 625 deltagare jämfört med 2021. Det motsvarar en ökning med 11 %. Detta trots att den statliga satsningen på yrkesutbildningar avslutades sommaren 2022. Störst var ökningen av särskild kurs. Skåne har dock alltjämt hög andel allmän kurs jämfört med riket. Skåne har också hög andel Studiemotiverande folkhögskolekurser (SMF) samt Yrkeshögskolekurser (YH).

Helårsplatser, långa kurser i Skåne 2022

Kurstyp	2020	2021	Förändring mot 2020	2022	Förändring mot 2021	Andel långa kurser i Skåne (%)
Allmän kurs	2 401	2 612		2 525		36,0
Särskild kurs	2 416	2 629		2 789		64,0
Långa kurser totalt	4 817	5 241	424	5 314	73	

Kommentar: De långa kurserna har ökat markant de senaste tre åren. Även 2022 ökade de långa kurserna trots att den statliga satsningen på yrkesutbildningar avslutades med vårterminen 2022. Fördelningen mellan allmän och särskild kurs har förändrats något till fördel för särskild kurs främst på grund av att en större andel yrkeskurser bedrivs inom särskild kurs.

Andel kvinnor/män i Skåne per kurs i jämförelse med riket 2022*

	Andel Skåne (%)		Andel Riket (%)	
Kurstyp	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Allmän kurs	60,6	39,4	58,9	41,1
Särskild kurs	66,7	33,3	68,8	31,2
Korta kurser	69,1	30,9	62,8	37,2
Svenska från dag ett	67,8	32,2	70,6	29,4
Studiemotiverande folkhögskolekurs	60,4	39,6	57,0	43,0
Etableringskurs	79,0	21,0	57,6	42,4

*inklusive extra platser

Kommentar: Kvinnor dominerar både på allmän kurs och särskild kurs såväl i Skåne som i riket. Andelen kvinnor i allmän kurs och andel män på särskild kurs är dock något högre i Skåne än i riket. Skåne har också högre andel kvinnor i Studiemotiverande folkhögskolekurs och i Etableringskurs för nyanlända.

Utrikes och inrikes födda per kurs i Skåne 2022 samt i riket*

	Skåne			Riket		
	Inrikes födda	Utrikes födda	Okänd bakgrund	Inrikes födda	Utrikes födda	Okänd bakgrund
Kurstyp	Andel (%)	Andel (%)	Andel (%)	Andel (%)	Andel (%)	Andel (%)
Allmän kurs	43,3	53,0	3,6	49,8	45,4	4,9
Särskild kurs	78,4	19,1	2,5	77,2	18,6	4,3
Studiemotiverande folkhögskolekurs	19,8	78,4	1,8	25,7	72,2	2,1
Etableringskurs	0,0	58,7	41,3	0,0	70,6	29,4

*inklusive extra platser

Kommentar: Skåne har betydligt högre andel utrikesfödda på allmän kurs jämfört med riket. Även på särskild kurs är andel utrikes födda högre i Skåne även om det inte är lika markant som för allmän kurs.

Andel deltagare med funktionsnedsättning per kurs i Skåne och i riket 2022*

	Skåne	Riket
Kurstyp	Andel av kurstyp (%)	Andel av kurstyp (%)
Allmän kurs	32,8	38,2
Särskild kurs	13,1	13,9

*inklusive extra platser

Kommentar: Folkhögskolan är en viktig och ofta enda utbildningsformen för vuxna med funktionsnedsättning. I Skåne är andelen deltagare som själva uppger att de har funktionsnedsättning något lägre än i riket. Särskilt tydlig är det på allmän kurs. Största kategorierna är gruppen deltagare som uppger att de har dyslexi och psykisk funktionsnedsättning.

Utbildningsbakgrund per kurstyp i Skåne 2022 (%)*

Kurstyp	Högst grundskola/motsvarande	Gymnasial, ej 3 år	Gymnasial, 3 år	Eftergymnasial	Uppgift Saknas
Allmän kurs	84,0	7,3	8,0	0,7	
Särskild kurs	12,7	7,8	43,5	26,0	10,0

*inklusive extra platser

Kommentar: Närmare 85 % av deltagarna på allmän kurs i Skåne har endast grundskola eller kortare utbildningsbakgrund. Det är en högre andel än i riket. Även på särskild kurs har närmare 13 % endast grundskola eller kortare utbildning. Värt att notera är också att hela 26 % på särskild kurs har annan eftergymnasial utbildning när de startar sina studier vilket visar att folkhögskolans särskilda kurs har stor betydelse för vuxnas möjligheter till omskolning och vidareutbildning.

Åldersfördelning per kurstyp i Skåne 2021 (%)*

Kurstyp	<=17	18-19	20-24	25-44	45-64	65+	Medelålder i Skåne
Allmän kurs	0,0	6,6	40,1	46,0	7,3	0,0	28
Särskild kurs	0,0	3,1	23,1	42,3	20,9	10,7	38
Studiemotiverande folkhögskolekurs	0,1	2,3	21,9	42,2	33,5	0,0	37
Etableringskurs	0,0	0,0	19,3	56,7	24,0	0,0	36

*inklusive extra platser

Kommentar: Största åldersgruppen på folkhögskolan i Skåne är de i åldrarna 25 – 44 år både på allmän kurs och särskild kurs. Skåne har betydligt högre andel i den åldersgruppen än i riket samtidigt som andelen under 20 år är lägre i Skåne. Medelåldern i Skåne per kurs är dock i stort som i riket förutom för på Studiemotiverande folkhögskolekurs där deltagarna är äldre i Skåne.

Skånes folkhögskolor

I SAMVERKAN

